

Garis Panduan Pelaksanaan **EKSA**

Ekosistem Kondusif Sektor Awam

Disediakan oleh:
Jawatankuasa EKSA
Universiti Kebangsaan Malaysia

ISI KANDUNGAN

PERKARA	MUKA SURAT
SENARAI SINGKATAN PERKATAAN.....	ii
1. TUJUAN.....	1
2. LATAR BELAKANG	1
2.1 DASAR	1
2.2 OBJEKTIF	2
3. PELAKSANAAN AMALAN SISTEM PENGURUSAN BERKUALITI (SPB) EKSA.....	2
3.1 JAWATANKUASA INDUK DAN PELAKSANA.....	3
3.2 STRUKTUR AMALAN EKSA MENGIKUT KLUSTER	5
3.3 AMALAN EKSA.....	6
4. TATACARA EKSA	7
4.1 TERMA RUJUKAN JAWATANKUASA INDUK DAN PELAKSANA EKSA.....	8
4.2 PERANAN PELAKSANA EKSA	9
4.3 PENENTUAN KLUSTER DAN ZON EKSA	10
4.3.1 SUDUT EKSA.....	10
4.3.2 DOKUMENTASI EKSA.....	10
4.4 PELANCARAN EKSA	11
4.5 PENYERAGAMAN EKSA.....	11
4.6 LATIHAN EKSA	11
4.7 AUDIT DALAMAN.....	12
4.8 PENARAFAN BINTANG.....	12
5. KRITERIA PELAKSANAAN EKSA.....	13
5.1 KRITERIA PELAKSANAAN EKSA.....	14
6. PENSIJILAN EKSA.....	15
7. PENGIKTIRAFAN	15
8. PENAMBAHBAIKAN BERTERUSAN	16
9. PENUTUP	16
PENGHARGAAN	17

SENARAI SINGKATAN PERKATAAN

Singkatan	Definisi
EKSA	Ekosistem Kondusif Sektor Awam
FIP	Fakulti/Institut/Pusat
JK	Jawatankuasa
KJK	Ketua Jaminan Kualiti
MAMPU	Unit Pemodenan Tadbiran dan Perancangan Pengurusan Malaysia (Malaysian Administrative Modernisation and Planning Unit)
MSP	Mesyuarat Semakan Pengurusan
PJK	Pusat Jaminan Kualiti (Kualiti-UKM)
PKK	Pusat Komunikasi Korporat
SDG	<i>Sustainable Development Goals</i>
SPB	Sistem Persekitaran Berkualiti
UKM	Universiti Kebangsaan Malaysia

1. TUJUAN

Garis panduan ini disediakan sebagai rujukan kepada semua Fakulti/Institut/Pusat (FIP) di Universiti Kebangsaan Malaysia (UKM) dalam melaksanakan Ekosistem Kondusif Sektor Awam (EKSA). Melalui garis panduan ini juga, diperjelaskan konsep EKSA, elemen-elemen baharu yang diperkenalkan, tindakan yang perlu diambil di setiap peringkat perancangan, pelaksanaan, pemantauan, kaedah pengauditan dan penambahbaikan yang digunakan. Garis panduan ini juga menjelaskan kriteria dan keperluan yang perlu dipatuhi untuk mendapatkan pensijilan EKSA. EKSA juga harus dilihat sebagai satu program yang menggalakkan FIP agar lebih kreatif dan inovatif dalam usaha mewujudkan persekitaran kerja yang kondusif dan mampu meningkatkan produktiviti serta kualiti penyampaian perkhidmatan.

2. LATAR BELAKANG

EKSA mula dilaksanakan di UKM pada tahun 2023 sebagai inisiatif penjenamaan semula Amalan 5S Sektor Awam dengan mengambil kira keperluan bagi mengetengahkan persekitaran tempat kerja yang berkualiti dan kondusif. Langkah penjenamaan semula ini sesuai dan seiring dengan perubahan dan kehendak semasa untuk meningkatkan prestasi dan daya saing organisasi di samping menyemarakkan lagi budaya kreativiti dan inovasi dalam kalangan warga Universiti. Ini juga sejajar dengan hasrat Universiti untuk menjadi sebuah universiti yang terpilih dan terkehadapan di peringkat kebangsaan dan antarabangsa.

2.1 DASAR

UKM sebagai universiti watan beriltizam mengutamakan Matlamat Pembangunan Lestari (*Sustainable Development Goals-SDG*) dalam mewujudkan budaya kerja berprestasi tinggi sebagai amalan bagi mencapai kesejahteraan warganya melalui pelaksanaan EKSA yang berterusan.

2.2 OBJEKTIF

Objektif pelaksanaan EKSA di UKM adalah bertujuan untuk:

- a. Menggalakkan budaya kerja berprestasi tinggi melalui aktiviti kreatif dan inovatif; dalam kalangan warga bagi meningkatkan imej korporat universiti
- b. Mewujudkan ekosistem persekitaran universiti yang kondusif dan lestari;
- c. Menerapkan elemen pengauditan memenuhi keperluan kepelbagaian fungsi entiti di universiti; dan
- d. Menyokong usaha mencapai matlamat dan aspirasi Pembangunan Lestari Negara.

3. PELAKSANAAN AMALAN SISTEM PENGURUSAN BERKUALITI (SPB) EKSA

SPB EKSA dapat dilaksanakan secara tersusun melalui pewujudan tadbir urus dan tindakan pengurusan yang mantap merangkumi perkara seperti Jadual 1.

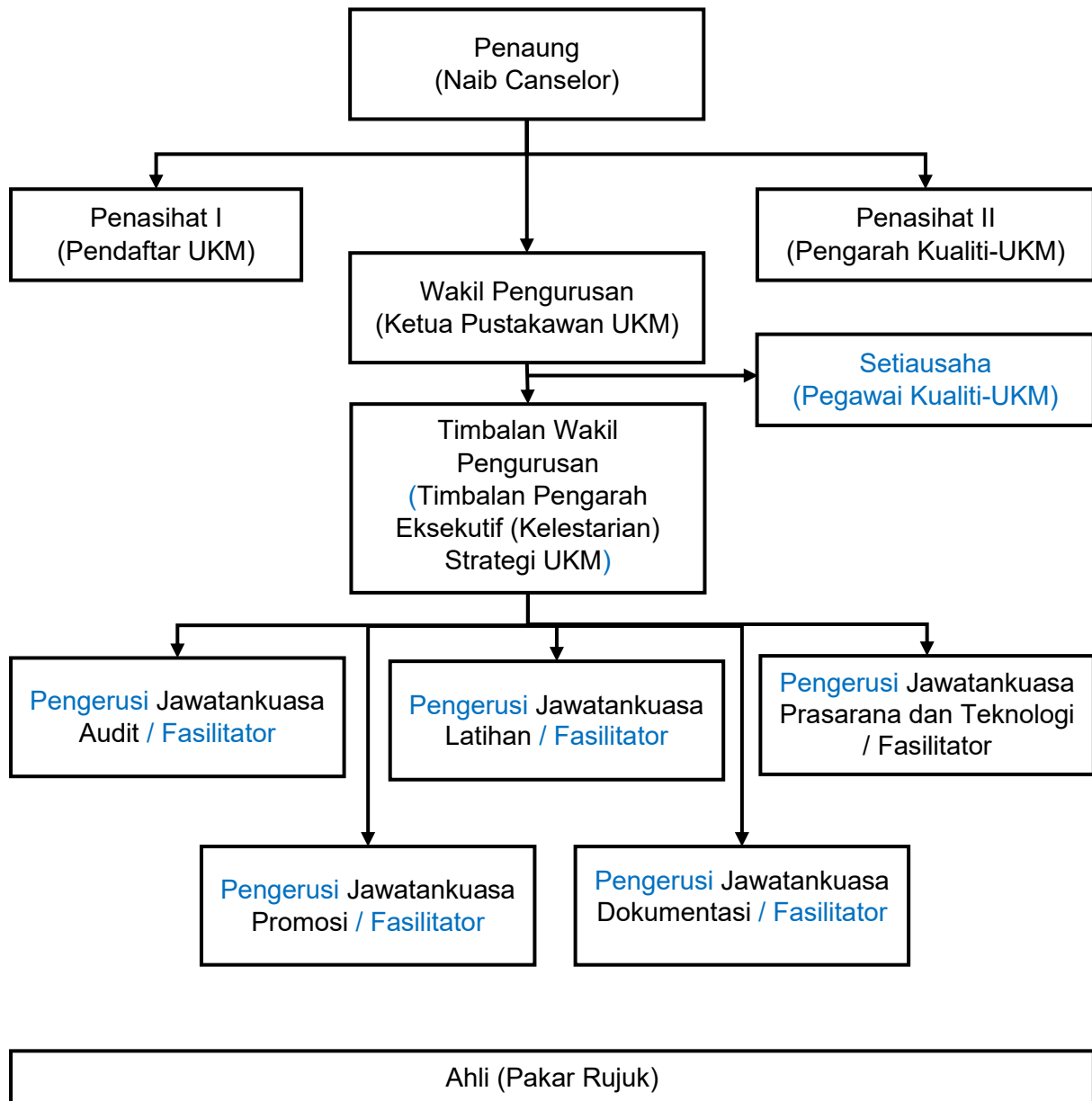
Bil.	Perkara
1	Mewujudkan jawatankuasa pelaksana EKSA dan menetapkan pelan tindakan pelaksanaan yang jelas.
2	Mewujudkan zon kerja.
3	Mengadakan program latihan.
4	Mengadakan pelancaran EKSA di UKM.
5	Melaksanakan penilaian pematuhan melalui pengauditan yang dilaksanakan oleh pasukan audit dalaman.

Jadual 1: Pelaksanaan Amalan SPB EKSA

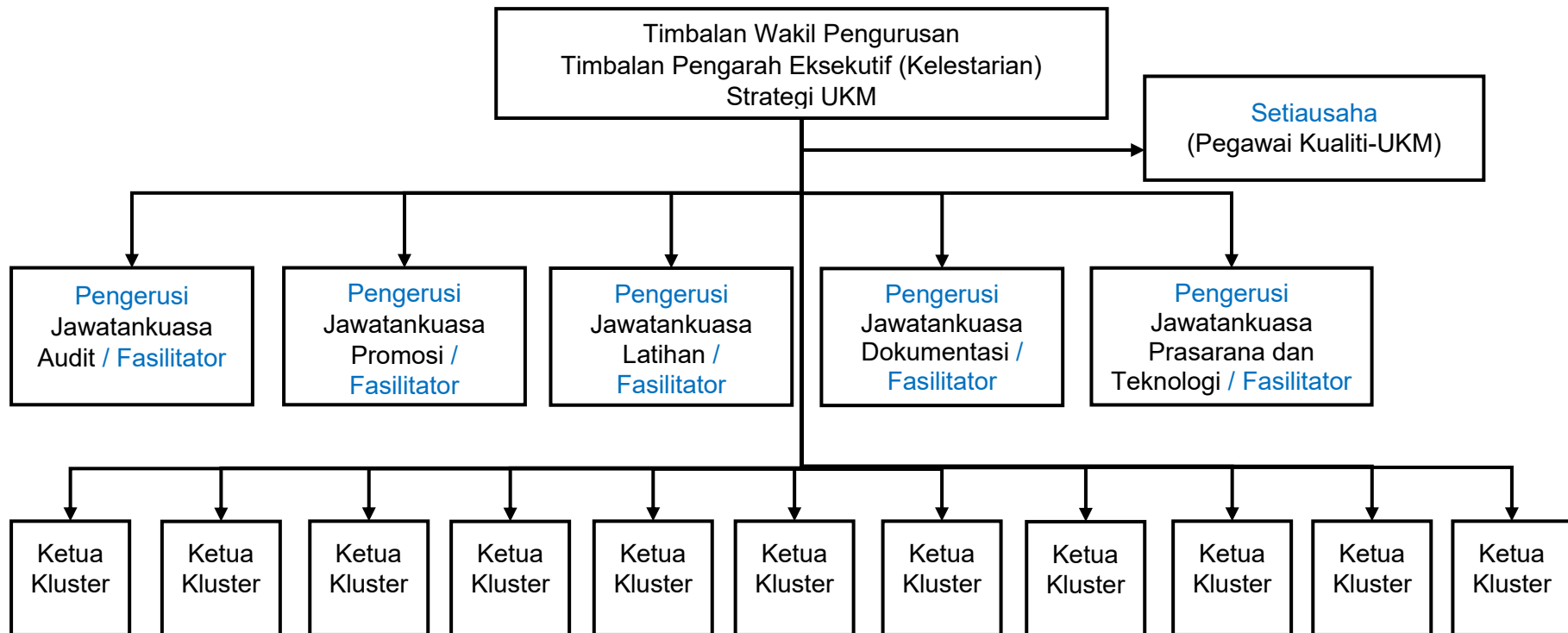
Tahap pelaksanaan bagi setiap peringkat tindakan yang diambil perlu dilaporkan secara berkala kepada pengurusan atasan melalui mekanisme yang ditetapkan. Pemantauan secara berterusan perlu dilakukan bagi menilai keberkesanan pelaksanaan pada semua peringkat, manakala kajian semula hendaklah dilaksanakan bagi menentukan langkah-langkah penambahbaikan yang perlu diambil.

3.1 JAWATANKUASA INDUK DAN PELAKSANA

Carta organisasi Jawatankuasa Induk dan Pelaksana masing-masing adalah seperti Rajah 1 dan Rajah 2.

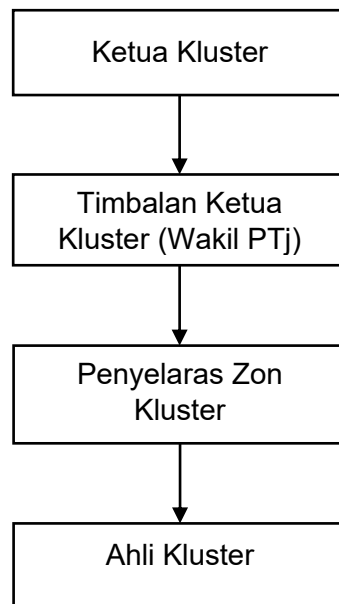
Rajah 1: Carta Organisasi Jawatankuasa Induk

Rajah 2: Carta Organisasi Jawatankuasa Pelaksana

3.2 STRUKTUR AMALAN EKSA MENGIKUT KLUSTER

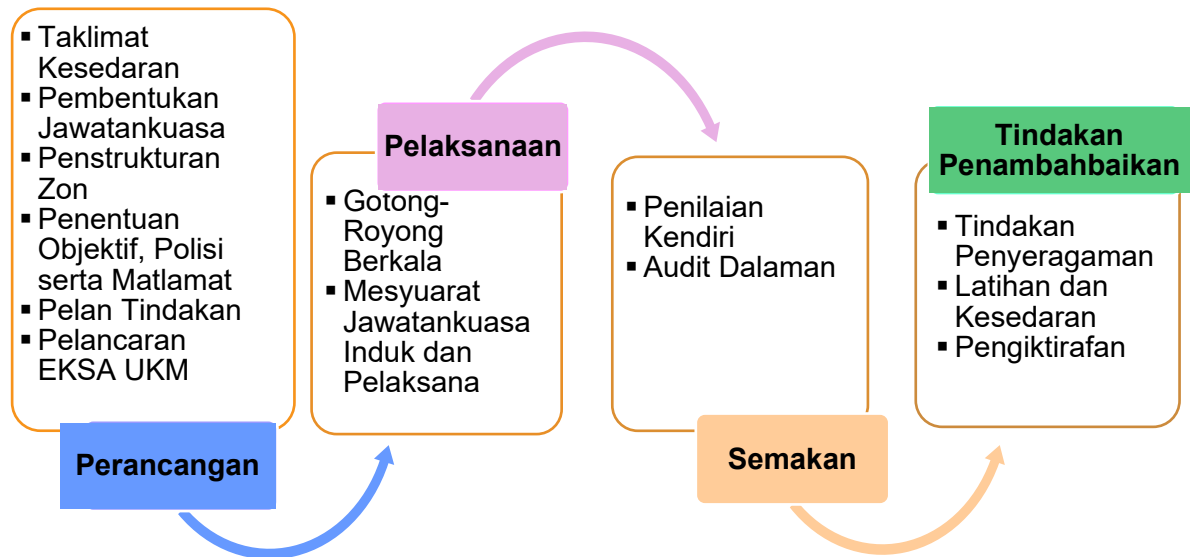
Rajah 3 menunjukkan struktur kluster EKSA di UKM.

Rajah 3: Struktur Kluster EKSA

3.3 AMALAN EKSA

Secara ringkasnya, prinsip pelaksanaan EKSA di UKM dilaksanakan menerusi Amalan EKSA, iaitu Perancangan, Pelaksanaan, Semakan, dan Tindakan Penambahbaikan seperti Rajah 4.

Rajah 4: Amalan EKSA UKM

4. TATACARA EKSA

4.1 TERMA RUJUKAN JAWATANKUASA INDUK DAN PELAKSANA

Terma rujukan seseorang individu dalam Jawatankuasa Induk dan Pelaksana adalah seperti Jadual 2.

Bil. Terma Rujukan	
1.	Penasihat: Pendaftar dan Pengarah Kualiti-UKM a) Menghubungkan EKSA dengan Sistem Pengurusan Kualiti Universiti; b) Menasihat Jawatankuasa Induk dan Pelaksana tentang pelaksanaan EKSA di Universiti; dan c) Menerima laporan tahunan pelaksanaan EKSA UKM.
2.	Wakil Pengurusan: Ketua Pustakawan a) Mempengerusikan Mesyuarat Jawatankuasa Induk; b) Melantik dan menentukan Terma Rujukan Ahli Jawatankuasa EKSA, Pakar Rujuk dan Juruaudit; c) Bertanggungjawab memastikan audit EKSA dijalankan sekurang-kurangnya sekali (1) dalam tempoh 12 bulan; dan d) Melaporkan prestasi dan keperluan penambahbaikan pelaksanaan EKSA.
3.	Timbalan Wakil Pengurusan: Timbalan Pengarah Eksekutif Kelestarian, Strategi UKM a) Memangku tugas Wakil Pengurusan sekiranya tidak dapat mempengerusikan Mesyuarat Jawatankuasa Induk EKSA; b) Mempengerusikan Mesyuarat Jawatankuasa Pelaksana EKSA; dan c) Membantu Wakil Pengurusan memastikan aktiviti amalan dilaksanakan mengikut perancangan berdasarkan skop EKSA.
4.	Jawatankuasa Audit a) Mempengerusikan mesyuarat Jawatankuasa Audit Dalamannya EKSA dan sebagai Ketua Juruaudit Dalamannya EKSA (KJAD); b) Menyediakan program audit dalaman; c) Melaksanakan audit dalaman dan menyediakan laporan analisis audit; d) Menyemak dan mengemaskini kriteria audit dalaman dari semasa ke semasa; e) Membentangkan laporan analisis audit dalam Mesyuarat Jawatankuasa Induk dan Jawatankuasa Pelaksana EKSA; dan f) Berperanan sebagai Fasilitator.
5.	Jawatankuasa Promosi a) Menyediakan pelan pelaksanaan aktiviti promosi; b) Mengenal pasti aktiviti atau kempen promosi bagi memupuk kesedaran penyertaan untuk menjayakan pelaksanaan EKSA; c) Membuat hebahan pelaksanaan aktiviti dan promosi kesedaran yang dirancang kepada warga UKM; d) Membentangkan laporan promosi dalam Mesyuarat Jawatankuasa Induk dan Jawatankuasa Pelaksana EKSA; dan e) Berperanan sebagai Fasilitator.
6.	Jawatankuasa Latihan a) Merancang program latihan; b) Melaksanakan aktiviti latihan bagi memupuk budaya EKSA kepada semua warga UKM; c) Membuat penilaian keberkesanan latihan terhadap kompetensi pelaksana; d) Membentangkan laporan latihan dalam Mesyuarat Jawatankuasa Induk dan Jawatankuasa Pelaksana EKSA; dan e) Berperanan sebagai Fasilitator.

7.	Jawatankuasa Dokumentasi
a)	Membangunkan dan mengemaskini garis panduan EKSA UKM;
b)	Membuat pemakluman perubahan terkini dokumentasi kepada ahli;
c)	Membentangkan laporan dokumentasi dalam Mesyuarat Jawatankuasa Induk dan Jawatankuasa Pelaksana EKSA; dan
d)	Berperanan sebagai Fasilitator.
8.	Jawatankuasa Prasarana dan Teknologi
a)	Menyelaras keperluan prasarana dan teknologi;
b)	Menentukan keseragaman kerja-kerja penambahbaikan dalaman dan naik taraf;
c)	Mencadangkan keperluan sumber bagi prasarana dan teknologi;
d)	Membentangkan laporan prasarana dan teknologi dalam Mesyuarat Jawatankuasa Induk dan Jawatankuasa Pelaksana EKSA; dan
e)	Berperanan sebagai Fasilitator.

Jadual 2: Terma Rujukan Jawatankuasa Induk dan Jawatankuasa Pelaksana EKSA

4.2 PERANAN PELAKSANA EKSA

Peranan pelaksana EKSA adalah bergantung kepada jawatan individu tersebut adalah seperti Jadual 3.

Jawatan	Peranan
Ketua Kluster	a) Mengadakan mesyuarat secara berkala dengan Timbalan Ketua Kluster di kluster masing-masing; b) Menggalakkan penglibatan semua ahli dalam pelaksanaan EKSA di kluster masing-masing; c) Mewujudkan dan memantau sudut EKSA serta merancang aktiviti kluster; d) Menghadiri Mesyuarat Jawatankuasa Pelaksana EKSA UKM dan melaporkan status pelaksanaan EKSA di kluster masing-masing; dan e) Membantu memberikan panduan dan tunjuk ajar kepada ahli kluster.
Timbalan Ketua Kluster (Wakil PTj)	a) Menjalankan tugas Ketua Kluster sekiranya beliau tidak berkecuali; dan b) Menjadi Ketua Kluster mengikut penggiliran yang ditetapkan.
Penyelaras Zon kluster	a) Menggalakkan penglibatan semua ahli kluster dalam pelaksanaan EKSA; dan b) Memberi maklum balas mengenai status pelaksanaan EKSA kepada Wakil PTj.
Ahli Kluster	a) Memberi komitmen berterusan dan bekerjasama dalam kumpulan; b) Menyertai aktiviti EKSA secara aktif; dan c) Menghadiri mesyuarat dan menyumbang idea bagi menjayakan pelaksanaan EKSA.

Jadual 3: Peranan Pelaksana EKSA UKM

4.3 PENENTUAN KLUSTER DAN ZON EKSA

Penentuan kluster dan zon adalah bertujuan untuk mewujudkan kawasan tanggungjawab berkumpulan bagi memudahkan pelaksanaan dan pengawasan EKSA. Pembahagian kluster adalah mengikut saiz dan lokasi kluster yang ditentukan oleh Jawatankuasa Induk EKSA. Manakala, penentuan zon adalah ditentukan oleh kluster masing-masing. Pembahagian kawasan hendaklah dijelaskan melalui pewujudan pelan lokasi bagi memudahkan rujukan. Penyelarasan dan pemantauan bagi setiap zon dilaksanakan oleh Ketua Kluster.

4.3.1 SUDUT EKSA

Sudut EKSA perlu diwujudkan di peringkat kluster sahaja manakala di peringkat zon adalah tidak perlu. Sudut EKSA boleh diwujudkan sama ada dalam bentuk fizikal atau maya bagi memberi maklumat terkini berkaitan EKSA kepada warga kluster. Sudut EKSA perlu mengandungi perkara-perkara berikut:

- a) Dasar EKSA;
- b) Tarikh kemas kini sudut EKSA;
- c) Carta organisasi Pelaksana EKSA (sekurang-kurangnya di peringkat kluster);
- d) Gambar aktiviti sebelum dan selepas;
- e) Pelan lantai;
- f) Carta perbatuan semasa; dan
- g) Informasi atau hebahan.

4.3.2 DOKUMENTASI EKSA

Dokumentasi EKSA perlu disediakan di peringkat Induk dan kluster masing-masing untuk memberikan maklumat terkini kepada ahli bagi memastikan keberkesanan pelaksanaan EKSA. Dokumentasi EKSA perlu mengandungi perkara-perkara berikut:

- a) Fail urus setia di peringkat Induk dan kluster
 - i. Dasar EKSA;
 - ii. Garis Panduan EKSA UKM;
 - iii. Carta organisasi;
 - iv. Carta perbatuan;
 - v. Pelan lantai;
 - vi. Rekod minit mesyuarat atau perbincangan;
 - vii. Gambar aktiviti (beserta penerangan ringkas);

- viii. Gambar sebelum dan selepas (beserta penerangan ringkas);
 - ix. Laporan Jawatankuasa Audit/Promosi/Latihan/Dokumentasi/Prasarana dan Teknologi; dan
 - x. Lampiran (jika berkaitan).
- b) Fail Jawatankuasa Audit, Promosi, Latihan, Dokumentasi, Prasarana dan Teknologi di peringkat Induk dan kluster
- i. Dasar EKSA;
 - ii. Carta organisasi;
 - iii. Carta perbatuan;
 - iv. Rekod minit mesyuarat atau perbincangan;
 - v. Laporan audit, promosi, latihan, dokumentasi, prasarana dan teknologi;
 - vi. Gambar aktiviti (beserta penerangan ringkas); dan
 - vii. Lampiran (jika berkaitan).

4.4 PELANCARAN EKSA

Pelancaran dan perasmian EKSA diadakan sebagai tanda permulaan pelaksanaan EKSA di UKM, di samping untuk menyampaikan hasrat dan sokongan pengurusan bagi melaksanakan EKSA di kluster. Pihak pengurusan perlu terlibat secara langsung serta memberi komitmen dan sokongan padu kepada pelaksanaan EKSA melalui penetapan sasaran yang ingin dicapai, dasar dan objektif EKSA dan juga menentukan matlamat setiap langkah pelaksanaan.

4.5 PENYERAGAMAN EKSA

Penyeragaman EKSA di UKM dilaksanakan berdasarkan penggalakan penggunaan warna tema UKM iaitu kuning, biru, putih dan merah sebagai latar belakang sudut EKSA bagi mengelakkan penggunaan kandungan yang tidak seragam.

4.6 LATIHAN EKSA

Program latihan EKSA adalah bertujuan untuk meningkatkan pengetahuan berkaitan pelaksanaan EKSA di samping untuk meningkatkan pembudayaan EKSA kepada warga kluster. Latihan boleh dilaksanakan dalam bentuk aktiviti kesedaran, kaedah amalan serta proses audit dalaman EKSA. Pelaksanaan aktiviti latihan perlu direkodkan dan didokumenkan.

4.7 AUDIT DALAMAN

Audit Dalaman dilaksanakan secara berkala untuk memastikan keberkesanan pelaksanaan EKSA di kluster serta memastikan penambahbaikan di kluster dilaksanakan secara berterusan. Tatacara Audit Dalaman adalah seperti berikut:

- a) Menyediakan pelan dan program audit;
- b) Membentuk pasukan audit dalam;
- c) Melaksanakan penilaian atau audit dalam berdasarkan skop dan kriteria yang telah ditetapkan;
- d) Melaporkan pelaksanaan dan penemuan audit kepada Jawatankuasa Induk dan Pelaksana;
- e) Mengambil tindakan susulan dan penambahbaikan ke atas penemuan audit dalaman; dan
- f) Menyimpan dan mengemaskini rekod audit dalaman.

4.8 PENARAFAN BINTANG

Penarafan Bintang adalah bertujuan menggredkan tahap prestasi kecemerlangan kluster dalam pelaksanaan EKSA. Gred Penarafan Bintang adalah seperti Jadual 4.

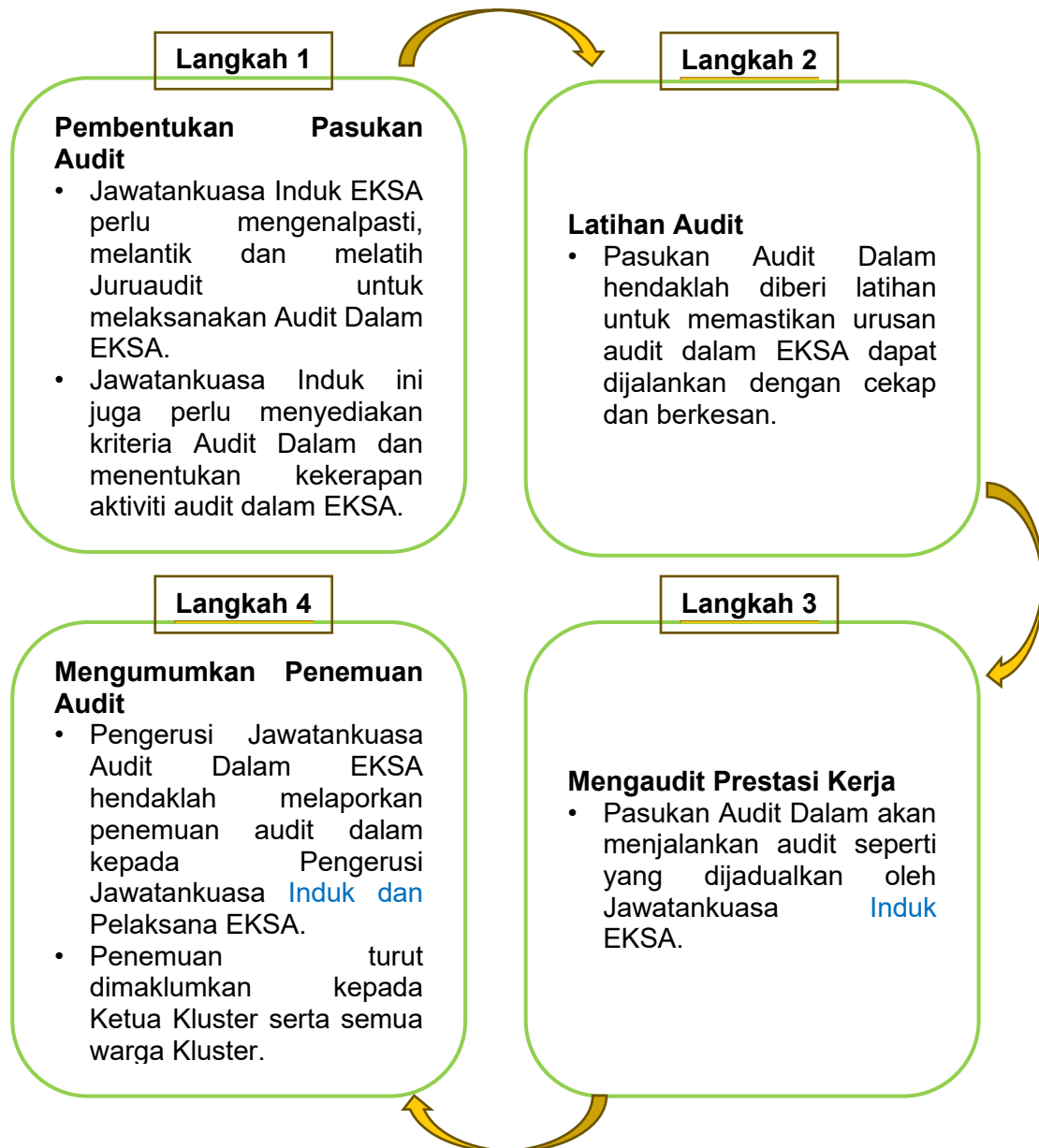
Peratusan (%)	Taraf Bintang
90 - 100	5 Bintang
80 - 89.9	4 Bintang
70 - 79.9	3 Bintang
60 - 69.9	2 Bintang
50 - 59.9	1 Bintang
≤ 49.9	Tiada Bintang

Jadual 4: Gred Penarafan Bintang

5. KRITERIA PELAKSANAAN EKSA

5.1 KRITERIA PELAKSANAAN EKSA

UKM melaksanakan kriteria pelaksanaan EKSA mengikut ruang atau persekitaran kerja. Rajah 5 menunjukkan pelaksanaan EKSA yang dipraktikkan di UKM.

PENGIRAAN PURATA MARKAH KESELURUHAN

Bil.	Komponen	Markah
A.	Keperluan Utama Pelaksanaan	
B.	Ruang Tempat Kerja/Pejabat	
C.	Tempat Umum	
D.	Keselamatan Persekitaran	
E.	Kawasan Persekitaran Jabatan	
F.	Tempat-Tempat Khusus (Sesuai mengikut keperluan kluster)	
Purata Markah Keseluruhan		

Ulasan Keseluruhan:

Catatan:

Untuk kriteria penilaian yang tidak berkenaan di kluster, markah keseluruhan akan dikira berdasarkan komponen yang terdapat di kluster sahaja. Sebagai contoh bagi Komponen E1, jumlah markah keseluruhan adalah 65, namun sekiranya komponen 7, 8, 12 atau 13 adalah tidak berkaitan di kluster tersebut, jumlah markah keseluruhan akan berkurang daripada 65.

6. PENSIJILAN EKSA

Pensijilan akan diberikan kepada kluster yang berjaya memperoleh markah purata 80% dan ke atas. Tempoh pensijilan adalah dua (2) tahun dari tarikh sijil dikeluarkan. Pecahan markah bagi pensijilan adalah seperti Jadual 5.

Markah (%)	Kategori Sijil
90 - 100	Cemerlang
80 - 89.9	Baik

Jadual 5: pecahan Markah Pensijilan

7. PENGIKTIRAFAN

Pengiktirafan yang akan dilaksanakan oleh Jawatankuasa EKSA UKM merupakan pengiktirafan dalaman berdasarkan kepada markah pencapaian Audit Dalaman EKSA UKM.

8. PENAMBAHBAIKAN BERTERUSAN

Jawatankuasa Audit akan membuat audit pemantauan dari semasa ke semasa setiap tahun bagi memastikan penambahbaikan yang berterusan dan pelaksanaan EKSA diamalkan. Pelaksanaan Garis Panduan EKSA UKM tertakluk kepada semua Statut/Pekeliling/Garis Panduan dan Peraturan pengurusan universiti dan kerajaan berkaitan yang telah dilulus dan digunapakai dari masa ke semasa.

9. PENUTUP

Melalui pelaksanaan EKSA, diharapkan FIP di UKM dapat memperoleh manfaat dan faedah yang positif iaitu bekerja dalam persekitaran yang kondusif seterusnya dapat meningkatkan produktiviti dan kreativiti di FIP masing-masing dan seterusnya meningkatkan [persekitaran kerja yang kondusif kepada](#) warga universiti.

PENGHARGAAN

Syukur Alhamdulillah dan setinggi-tinggi kesyukuran dipanjatkan kehadiran Ilahi kerana Garis Panduan Ekosistem Kondusif Sektor Awam (EKSA) ini dapat diterbitkan dan dimurnikan. Semoga garis panduan ini dapat dimanfaatkan dengan sebaik-baiknya oleh semua warga UKM. Pihak Jawatankuasa EKSA UKM ingin mengucapkan ribuan terima kasih kepada individu-individu yang terlibat dalam penghasilan Garis Panduan Ekosistem Kondusif Sektor Awam (EKSA) ini terutamanya kepada:

Penaung

Prof. Dr. Sufian Jusoh

Naib Canselor

Penasihat I

Tuan Haji Zanudin Mohd Daud

Pendaftar

Penasihat II

Prof. Dr. Kamisah Osman

Pengarah Kualiti-UKM

Wakil Pengurusan

Encik Hazmir Haji Zainal

Ketua Pustakawan

Ahli Jawatankuasa

1. Prof. Sr. Dr. Khairul Nizam Abdul Maulud
2. Dr. Anwar Muttaqin
3. Ir. Mohamad Shahril Hussain
4. Puan Tengku Nur Athirah Tuan Mohd Rosli
5. Encik Muhammad Syahmi Abdul Halim
6. Puan Siti Noorazilal Aini Ramli

Ahli Jawatankuasa Penubuhan EKSA

1. Cik Rohaya Umar
2. Prof. Dr. Sarah Aziz Abdul Ghani Aziz
3. Prof. Madya Dr. Malina Jasamai

4. Prof. Madya Dr. Azmul Fahimi Kamaruzaman
5. Prof. Madya Dr. Mohd Azlan Shah Zaidi
6. Encik Saipulizam Abdul Ghani
7. Encik Norhishah Elias
8. Encik Abdul Qaiyum Borhan
9. Puan Suzana Abu Bakar
10. Puan Arzana Zakaria
11. Puan Hazni Hanim Mohamed Thani